

Prof. dr. Tomislav Ivančić

IVANČIĆ

Svrstavam ga u najužu rodbinu. On mi je bio duhovni otac i brat. Upoznao sam ga kada sam krajem sedamdesetih godina počeo čitati jedan tada grafički skromni časopis „Koraci“ kojeg je u Zagrebu on izdavao sa svojom molitvenom zajednicom u Frankopanskoj. Sadržaj me je često toliko zaokupljao da sam znao satima meditirati o napisanom. Uvjurio sam se i na tom primjeru je točna ona poznata izreka: kad istinu spoznaš, ona te je sigurno već dotakla i oplodila! Tako sam i ja, kad je prva grupa mojih đaka otišla u Zagreb i uključila se na vjeronauk kod prof. Ivančića, dobio u siječnju 1979. poziv da dođem na duhovnu obnovu kod dr. Ivančića. Ne dvojeći puno krenuo sam u Zagreb i našao se među brojnim studentima u zadnjoj klupi jedne poveće dvorane u Frankopanskoj, tamo u sklopu samostana časnih sestara milosrdnica. I svećenik, prof. Ivančić je progovorio. Dva puna sata o grijehu i obraćenju, a muha se nije čula. Ostao sam iznenađen, doslovce, ošinut (veli se i fasciniran), a u meni su se otvarale nove dimenzije vjere i teologije. Bila je subota uvečer. Sutra nedjelja, sveta Misa u Frankopanskoj. On predvodi, mladi oblikuju pjevanje. Nakon svete Mise sastanak u Dvorani. Poslije molitve nisu gubili konkretnost nego su *in medias res* raspravljali o konkretnom caritasu: tko će nacijepati drva ovoj starici, tko će onu drugu odvesti liječniku, tko će sirotinji pregledati električne instalacije, tko će ovo tko će ono... Vidio sam već tada da tu nema šale i da u vodu padaju neodgovorni komentari i kritike da se ovdje radi o nekim zastranjenjima i sumnjivim egzaltacijama.

Prof. Ivančić mi je dokaz da čovjek u svojim radostima i uspjesima slično kao i u tegobama treba čovjeka, treba pouku koju će ponizno prihvatiti. Najmanji ostaci sumnji i nesigurnosti su nestajali. Doslovce, otopile su ih molitve, adoracije i meditacije.

Vratio sam se u Hercegovinu i pozvao prof. Ivančića da u lipnju 1979. dođe na Široki Brijeg i fratrima progovori o molitvi. Nisam

---

tada, srećom, podlegao onom pogubnom stereotipu kao kada različite duhovne osobe, svećenici i redovnici krivo rezoniraju: Najprije ću sagraditi crkvu, a poslije ću se moliti. Znam danas i o pedesetoj obljetnici misništva da sam izabrao ono najvažnije. Kad je prošao taj seminar pokojni dr. fra Rufin Šilić mi je zahvalio i dodao: «Sljedeće godine želio bih s ovim Ivančićem tri dana samo moliti!» On, ali i svi ostali koji su se spremno otvorili Duhu Svetomu bili su oduševljeni. Naravno, bilo je i onih koji su nešto gundali...

Usljedio je još jedan važan susret s prof. Ivančićem, uoči Sv. Ante 1979. u Zagrebu gdje je s prof. Ivančićem seminar o molitvi i obraćenju držao poznati njemački teolog prof. Heribert Mühlen. To je bilo neponovljivo iskustvo. Putovao sam sutra u noći iz Zagreba vlakom do Čapljine i od siline doživljaja oka nisam sklopio. Nešto mu se dogodilo, šaptala su subraća idućih dana za mnom na Humcu. Stvarno, fratri su imali pravo! Stvarno sam se promijenio! Da, tek sada vidim i shvaćam ono što onda nisam ni slutio.

Cijeli taj čudesni duhovni šok pomogao mi je da postanem otvoren za događaje koji će uslijediti u Međugorju. Bio sam duhovno spreman prihvatiti fenomen ukazanja i na sve suvislo i razborito odgovoriti, staviti se u službu velikoj poruci i pouci Međugorja. Kada je preminuo 17. veljače 2013. zapisao sam o njemu sljedeće: Cijeli je život govorio o *živome Bogu*, iza sebe ostavio je biser duhovne literature, uspješnicu koja je dosada doživjela petnaest (15!) izdanja, *Susret sa živim Bogom*, duhovni *vademecum*, *naputnik*, kako svatko od nas može u vlastitom životu iskusiti Božju prisutnost, kako doživjeti susret sa živim, a ne nekakvim zamišljenim, apstraktnim, dalekim ili deističkim Bogom. Djelo je izraslo na temelju osobne molitvene prakse, ali i kroz mnogobrojna predavanja te konkretna duhovna iskustva osoba s kojima je radio, surađivao, prenosio svoja iskustva.

Velim 'konkretna', stvarna, zbiljska, jer riječ 'konkretna' dolazi od latinskoga 'con-crescere' - 'su-rasti', zajedno rasti. Dr. Ivančić je rastao, urastao, srastao sa samim Gospodinom, a zajedno su s njime rasli oni koje je vodio. Tomu je već skoro četiti desetljeća. Bio je u pravom smislu duhovni vođa, *duhovni otac*, na Istoku bi kazali, *starac* koji je *teofor*, *kristofor*, *pneumatofor*. Sv. Ignacije Antiohijski

naziva sebe *Teoforom-Bogonoscem*, iz svetačkih legenda znamo tko je bio Kristofor, a Duhonosac je osoba u kojoj živi Duh Sveti i druge zahvaća svojim ognjem, žarom.

Preselio se u vječnost, u veljači 2017., moj najbolji ovozemni prijatelj. Duhovni otac. Doslovce. Duhovni otac, jer bez te protežnice u kršćanskom životu nema duhovnoga iskustva. Upravo kao što Pavao veli na više mjesta u svojim poslanicama kako je on rađao vjernike snagom Radosne vijesti i Duha Svetoga za Gospodina, kako je bio i otac i majka, kako je Timotej njegov duhovni sin. Isto to bijaše meni osobno dr. Ivančić. On mi je posredovao ono živo, istinsko iskustvo živoga Isusa Krista snagom Duha Svetoga.

Preminuo je u jutarnjim satima, kad su se diljem Hrvatske, ali i u cijeloj Crkvi slavile jutarnje svete Mise na kojima se čitao odlomak iz Markova Evanđelja (8,34-9,1), u kome Isus bez uvijanja postavlja uvjete nasljedovanja, ali i način kako svoj život spasiti, sačuvati, kako svoj život osmisliti. Isus neuvijeno govori o samoodricanju, uzimanju križa, nasljedovanju Njega. I onda nastavlja: „Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene i Radosne vijesti, spasit će ga. Ta što koristi čovjeku steći sav svijet, a životu svomeu nauditi“? (r.35-36). Te su se riječi duboko usjekle u srce i dr. Tomislava Ivančića nakon što je promaknut u dr. theol. na rimskom sveučilištu *Gregoriana* 1969. Naime, tada je teško, nasmrtno, obolio. Liječio se na klinici u Münchenu i liječnici su mu davali maksimalno nekoliko mjeseci života. Shvatio je da se mora suočiti s blizim krajem i susresti se s Gospodinom. O tome je redovito svjedočio na gotovo svim seminarima ili duhovnim vježbama koje je držao, a njima nema broja. Shvatio je i prihvatio Gospodinove riječi doslovce. Izručio se Gospodinu Isusu cijelim bićem, stavio mu se naskroz na raspolaganje. Do kraja, bez zadržke. I Gospodin ga je čudesno izliječio i podario mu još skoro pedeset godina života.

Slično je iskustvo imao i veliki umnik Katoličke Crkve prošloga stoljeća R. Guardini. Studirao je filozofiju, bio sklon pozitivističkim neokantovcima, gotovo bezvjerac u studentskim godinama. Uzeo je u ruke Novi zavjet i čitao Matejevo deseto poglavlje. Tu se nalazi gotovo identična riječ iz Isusovih usta: „Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan. Tko nađe život svoj, izgubit

---

će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga“ (r.38-39). Te su ga riječi duboko pogodile, doživio je milost obraćenja, stupio u sjemenište, postao svećenik, profesor, filozof i teolog. Na stanovit je način bio preteča katoličke obnove i misli u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća, mnogim svojim idejama utro je put Saboru, utjecao na gotovo sve teološke mislioce, o čemu svjedoči i papa u miru Benedikt XVI., koji je kao mladi bogoslov doslovce «guta» Guardinijeve misli i knjige.

S Tomislavom, svojim prijateljem, tako smo se međusobno zvali, posljednji sam put razgovarao dvadesetak dana prije njegove smrti. Bili smo, naime, i ostali ponajbolji prijatelji. To sam ja govorio za njega, a i on za mene, bez samohvale. Nazvao sam ga jer sam čuo od onih njemu bliskih da se zdravstvena krivulja obara, da bolest sve više uzima maha. U posljednje vrijeme obično nije odgovarao na pozive, mogao si ostaviti poruku koja bi bila snimljena. Ali kad je čuo moj glas, podigao je slušalicu, i samo bolno prozborio: „Prijatelju moj, boli sve! Ne mogu ležati, ne mogu spavati, ne mogu se kretati, ne mogu sjediti. Sve boli, ama baš sve!“ I poručio mi je: „Preporučite me Gospi! Za nju sam toliko radio, i njoj sam toliko služio, o njoj govorio“. Bile su to zadnje riječi koje smo razmijenili na njegova života. Ja sam samo ostao nijem. Godinama je pobolijevao, teško, a onda i neizlječivo. Mnoge operacije, bolni rezovi. Na kemoterapiju je reagirao negativno pa je bio upućen na standardno liječenje. Bolest mu bijaše izazov da se još snažnije dadne na duhovni rad, pisanje. Bio je vrlo plodan zadnjih godina. Kao da je htio zaokružiti, ukoričiti svoj duhovni opus, svoju pismenu duhovnu oporuku Kristovoj Crkvi ali i hrvatskom narodu i samoj Hrvatskoj, koju je silno ljubio, kojoj je dao svoje najbolje snage.

Naime, u Crkvi u Hrvata nakon Sabora dr. Ivančić bijaše ono što bijaše između ratova i neposredno nakon rata Guardini u Njemačkoj ili pak u devetnaestom stoljeću u engleskoj Crkvi obraćenik s anglikanizma, bl. Kardinal Newman. Sva se tri lika, tri osobnosti dadu povezati u jednu cjelinu koja je naprosto «katolička», sveopća, univerzalna. U mnogo čemu sva trojica osporavana, žrtvovana, nepriznata, ali su iza sebe ostavili neizbrisivi trag, urezali se u svijest onih koji katolički misle i osjećaju.

Prof. Ivančić slijedio je zov Gospodinove ljubavi. Isus ga je snažno privukao, a on mu se posve predao. Kako i veli u svojoj oporuci. «Svemogućem se Bogu svidjelo stvoriti me i odrediti mi različite zadaće u Crkvi, Hrvatskoj i svijetu... Od malenih nogu sam ljubio svećenički poziv i težio da ne živim ja, nego Krist u meni. Sretan sam i zahvalan Bogu što sam mogao ostati vjeran temeljnoj zadaći života. Zato mi je smrt samo dobitak» (g.2014.). Ostao je vjeran svojoj Ljubavi, a kako veli umni H. Džubran: Ljubav vas poput snopova žita u se skuplja. „Ona vas mlati da bi vas razgolila. Ona vas sije da bi vas lupine vaše oslobodila. Ona vas melje dok ne pobijelite. Ona vas mijesi dok gipki ne postanete. A onda vas meće u svoj sveti ogranj, da postanete sveti kruh za Božji sveti pir“. A kad govori o patnji i boli isti Džubran neponovljivo i nenadmašno bilježi: „Vaša je bol lomljenje ljuske koja zatvara vaše poimanje. Kao što se ljuska ploda mora slomiti da bi mu jezgra izišla na vidjelo, tako i vi morate upoznati bol... Ona je gorki napitak kojim Liječnik u vama vida vaše bolesno jastvo. Zato, vjerujte Liječniku, popijte njegov lijek tiho i spokojno... I posuda koju donosi, ako vam i peče usne, načinjena je od gline što ju je vječni Lončar ovlažio svojim svetim suzama“. I kad zemlja zatraži vaše udove, tek ćete onda odistinski proplesati. Vjerujemo, Tomislav je prošao svoj Getsemani, svoj tijesak s četvrtka na petak, 17. veljače, da bi onda predao Gospodinu svoj život, bremenit svetim i dobrim djelima. Kao čisto ulje iz tijeska, kao zrelo i pitko vino za vječni pir, iz slasna grožđa.

Teološki studij završio je u Rimu, ondje je i postigao doktorat iz teologije na prestižnom učilištu Gregoriana. Bijaše to u vrijeme održavanja Sabora, a stanovao je u *Germanicumum*, u kome su u vrijeme Sabora odsjedali svi onodobni njemački teolozi isusovci Rahnner, Semmelroth, zatim Ratzinger, bio je tu i buntovni Küng, bili su tu i njemački biskupi koji su sudjelovali na Saboru. Imao je prilike upoznavati se s najnovijim teološkim strujanjima, velikim onodobnim teološkim imenima. Zanimljivost, za tematiku svoje disertacije rada uzeo je protestantskoga teologa i mučenika D. Bonhoeffera, njegovo *areligiozno kršćanstvo*. Razlikovao je religiju od vjere, skup obreda i propisa od osobnoga opredjeljenja i čvrste vjere. Bonhoe-

---

ffer je pod kraj rata na nalog samoga Hitlera obješen. Mučenik, iz otpora bezbožnom režimu.

Dr. Ivančić preveo je njegove uzničke zapise *Otpor i predanje*, vrijedno svjedočanstvo iz okolnosti i (ne)prilika iz kojih ne bijaše spasa ni izlaska. Mislim da bi se na bolest i smrt dr. Ivančića dale primijeniti te riječi. «Otpor» – stalno je, naime, govorio da ima plana za 130 godina života, da su pred njim silni izazovi. Bolestima se opirao svim silama, trudio se pobijediti ih. Nije mu uspjelo. Ono «predanje» iz naslova bolje bi bilo prevesti kao «predanost», izručenje u Božju volju. Pred Gospodina ponizno položiti sve svoje sile i svoje oružje, reći kao Krist u Getsemaniju: *Oče, budi volja tvoja*. S tim je mislima išao Bonhoeffer na vješala, govoreći kako se ne boji, kako ga nije strah, dok njegova krvnika hvata panika jer se bliži kraj rata. On zna komu je povjerovao i tko ga s onu stranu očekuje. Pobijedio je strah vjerom u Isusa Krista. To je ono što je stalno prožimalo i dr. Ivančića, otkako ga poznajem.

Dr. Ivančić započeo je svoje djelo evangelizacije u pravom smislu riječi god. 1975. Upravo u godini kad je bl. papa Pavao VI. objavio svoju apostolsku pobudnicu o evangelizaciji *Evangelii nuntiandi* koja u početcima bijaše dr. Ivančiću *vademecum* za navještaj, za kateheze mladima a potom i na seminarima. Počeo je s tim, a čini mi se, i završio svoj pisani opus s tim krajnje značajnim djelom velikoga koncilskoga Pape. U malome spisu *Put do slobodnoga čovjeka u Hrvatskoj i Europi* (Zagreb, 2015.) stalno i naglašeno navodi i ističe taj crkveni dokument, na mnogo mjesta, *passim*. Evangelizirati znači na jednostavan način, izravno svjedočiti svijetu o Bogu koji se objavio po Isusu Kristu u Duhu Svetome. Evangelizacija spada na sami identitet Crkve. Bez nje Crkva gubi razlog svoga postojanja u svijetu. To je njezino poslanje. Dr. Ivančić uvijek se iznova vraćao i na misao o religioznosti i vjeri, o *Religioznim bogovima i Bogu Objave u Isusu Kristu* (Zagreb, 2016.). Preuzeo je to od Bonhoeffera. Religioznost i vjera bitno se razlikuju. Čini se da se na kraju svoga životnoga puta vratio svojoj prvoj ljubavi, navještaju Radosne vijesti, evangelizaciji, novoj evangelizaciji o kojoj govore svi pape nakon Sabora. Time se i zaokružuje njegov životni opus. Povrat na početke.

Zacijelo je dr. Ivančić jedan od najsnažnijih evangelizatora u Crkvi u Hrvata nakon Sabora, ali i šire, u cijeloj Crkvi. Započeo je svoje djelovanje u Frankopanskoj ulici, među mladima, početkom sedamdesetih godina. Koliko znam, stalno je naglašavao potrebu obraćenja. Bila je među mladima u to doba uzrečica: *Jesi li se obratio?* Upravo kao što je to stalno ponavljao Ivan Krstitelj. Na Jordanu. Obraćenje kao preduvjet za ono što slijedi. Životni zaokret. Možda je to bilo prenaglašeno, ali zapravo nikad do kraja provedeno u stvarni život. I sv. Franjo umire – nakon bogata i Kristom ispunjena života: *Braćo! Do sada smo učinili malo ili ništa! Vrijeme je da konačno počnemo!* Negdje sredinom sedamdesetih godina, za logorovanja s mladima, doživjeli su uz dr. Ivančića, među mladima popularno zvanog „Prezbi“, doslovce nove Duhove. Dugo su molili i čudo se dogodilo. Upravo kao u Gornjoj odaji gdje bijahu Isusova majka Marija i apostoli te još neki. Duh ih je zahvatio, promijesio, zapalio, promijenio. Gospodin ništa ne čini polovično. Ali ne trpi ni našu polovičnost. Treba se životom opredijeliti za Isusa Krista. Prihvatiti do kraja svoj krsni savez s Bogom! To bijaše njegova trajna misao i poruka svakomu tko se s njime susreo.

Toga ljeta, g. 1979., slobodno mogu reći da su moji susreti s dr. Ivančićem na Humcu promijenili moj nutarnji svijet i odnos prema svemu. Prema Bogu, Isusu Kristu, Duhu Svetome, životu i zvanju, molitvi i zavjetima, naprosto sam i fizički osjetio, iskusio da se nešto dogodilo. Duboko osobno, intimno, slično onomu što opisuje genijalni B. Pascal u svome *Memorialu*. Božji fizički zahvat u život, doslovce. Osvjedočio sam se da Bog jest, da Boga ima. Da Bog djeluje u čovjekovu životu i povijesti. Nije to deistički daleki Bog, nego stvarni, s kojim živimo. Nakon Velike Gospe 1979. održavao se molitveni seminar u Čapljini. Bilo nas je tridesetak, svećenika, redovnika, laika. Dr. Ivančić je stigao iz Zagreba, bili su tu i još neki svećenici, od poznatijih don Božidar Medvid s Hvara. Dr. Ivančić je imao smještaj na Humcu pa smo se vozili na Humac. Na Humcu mu je gvardijan fra Dane rekao da mene „urazumi“, da sam pošao nekim „krivim putem“. Nakon toga sjeli smo u moju sobu, zamolio sam ga da za mene moli.

Sjedili smo na kauču u mojoj sobi. On je bio možda pola metra udaljen od mene, bez fizičkoga kontakta. Tiho je u sebi molio, a mene je zahvaćala neka neobična sila. Osjećao sam kao da sam spojen na visoki napon malim prstima obiju ruku. Ruke su se spontano dizale na molitvu i cijeloga me zahvatila neka sila. Suze, plakanje, znoj, sav sam bio u neopisivu stanju. Trajalo je to svojih pola sata. I onda se sve smirilo, ali sam osjećao drhtanje u sebi. Pitao sam ga, onako spontano: „Što si mi to učinio?“ – On je samo odgovorio: „Otvori Stari zavjet, otvori proroke, otvori Djela apostolska i bit će ti jasno“.

Ponovilo se to i nakon dva dana, bila je srijeda. Čovjek se svega sjeća u tančine, ovaj put bilo je dugotrajnije, ne onako burno kao prvi put, ali takva intenziteta da bi čovjek najradije u tom času pošao s ovoga svijeta. Prof. Ivančić je samo rekao: „Tomislave, nemoj umrijeti!“ Onako u šali. Trajalo je to negdje od 23 sata u noći. Obje noći gotovo nisam mogao spavati, toliko to iskustvo čovjeka potrese, zahvati. Vatra izvana i iznutra, silan oganj. I tome je iskustvu potom dr. Ivančić često znao govoriti na seminarima koje je održavao. A to mi je dalo sigurnost u životu, sigurnost da sam na pravom putu.

To je iskustvo pomoglo da sam prihvatio svoje zvanje još zdužnije, i sve ono što ono sa sobom nosi. I zavjete, i molitvu, i Sveto pismo te napose prenošenje iskustva na druge. To se kod mnogih i danas događa u ispovjedaonici ili za razgovora. To je ono što bi se dalo opisati kao „duhovno očinstvo“ ili rađanje u Duhu. Možda je za to najzorniji primjer iz života svetoga Serafima Sarovskoga i njegova susreta s veleposjednikom Nikolajem Motovilovim. Daleko od toga da bih sebe s njima uspoređivao, ali to je samo jedna „zraka milosti Duha Svetoga“ u vlastitom životu. Smatram da kroz takvo što mora proći svaki vjernik, napose onaj tko se odluči za život Bogu posvećen.

To bijaše ujedno i blagoslovljeni rad pok. prof. Ivančića koji je svoje iskustvo do koga je došao molitvom prenosio na druge.

Ta su mi iskustva pomogla prihvatiti i događaje u Međugorju koji su počeli u lipnju 1981., na Ivandan. Naime, Bogu je mogu-

će zahvatiti u ljudsku povijest, preko Marije. O tome sam govorio prof. Ivančiću. On je bio skeptičan. Promijenio je svoje mišljenje ujesen 1982.

Naime, za župnika sam u Međugorju određen krajem srpnja 1982. Došao sam nakon Velike Gospe te godine. Negdje u listopadu iste godine mjesni biskup mons. Pavao Žanić pozvao je dr. Ivančića da održi duhovnu obnovu dijecezanskim svećenicima u Mostaru. Zamolio sam prof. Ivančića da nakon te obnove pohodi i Međugorje. Pristao je. Došao sam po njega u dvoranu gdje je bio završni skup. Na rastanku mu biskup poruči: „*Tomislave, otidi dolje i rasturi tu priču i izmišljotinu!*“ Sjeli smo u vozilo i stigli pred crkvu u Međugorju. Tada se još moglo pristupiti vozilima betonskom stubištu pred crkvom. On je najprije htio u crkvu, pohoditi Gospodina. Odmah je na ulazu pao na koljena. Neka ga je sila zahvatila. To mi je poslije svjedočio. Veli, čim smo na Tromeđi skrenuli prema župnoj crkvi, osjetio je neki posebni mir, milost. Milost ga je zahvatila i za molitve u crkvi. Nakon toga u njemu su nestale sve dvoumice. Biskupova se želja nije ispunila.

Često je dolazio u Međugorje. Viđao se s vidiocima, napose s Marijom Pavlović. Ona je kod njega provodila i ljetne ferije, kad je bio slobodan od obveza. Imao je i seminare u župi. Za obljetnicu 1985. slavio je svečanu svetu Misu. Stalno je ostao duhom vezan uz Međugorje. I nakon moga odlaska iz Međugorja moji su ga nasljednici pozivali slaviti euharistiju za velike prigode. Pozivan je na festivale mladih da drži kateheze, euharistijska slavlja, zatim je držao duhovne vježbe za svećenike, više puta u deveticama za obljetnice ukazanja imao bi tri dana obnove.

Međugorje mu je bila velika ljubav. Trajno se zanimao za događaje u župi i za vidiocima. Oduševljavao se tolikim obraćenjima, velikim brojem ispovijedi. Dugo smo znali razgovarati na telefonu o milostima i iskustvima koja se događaju ovdje. Bio je prihvaćen i obljubljen. Seminare je održavao u mnogim hercegovačkim župama. Bio je obljubljen. U Hercegovini je držao seminare profesorima i nastavnicima, braniteljima, veteranima rata u miru, liječnicima, zapravo svim relevantnim staležima u društvu. Od svih je bio pri-

---

hvaćen. I možda je upravo u Hercegovini bio do kraja prihvaćen. Hercegovina je u njemu prepoznala duhovnu veličinu.

Otišao je u vječnost, Gospodinu koga je neizmjerljivo ljubio, za koga je živio i na kraju sagorio. Iza sebe je ostavio spomenik i djelo trajnije od mjedi i zlata, *aere perennius*. Mnogo je pisao, bio je najplodniji duhovni pisac u Crkvi u Hrvata. Međutim, daleko je značajnije ono što je ostavio u dušama. Tu se duboko upisao, doslovce urezao. Ne tintom, ne crnilom, ne u kamenim slovima, nego na živim, mekanim srcima, o čemu zbori i sv. Pavao u 2 Kor 3., silom Duha Svetoga. Upravo o tome je govorio i ostavio zapisano na svojim zadnjim stranicama koje su nam iza njega ostale. Uvjereni smo da njegov susret s Gospodinom bijaše sretni susret u vječnosti. Prijatelju, do viđenja i ponovnoga susreta u vječnosti! Nedostaješ mi/nam, nedostajat ćeš nam.